

శ్రీరస్తు. 684

మా ని నీ మ ణి.

ఇది

పనప్పకము - శ్రీనివాసాచార్యులు(బివ)గారిచే

రచితమైన పద్యకావ్యము.

994-8131

SR-111

శ్రీవైజయంతినుండి తత్పత్రికాధిపతుల యనుమతిచే

బునర్కద్రుతమైనది.

చెన్నపురి:

శ్రీవైజయంతిముద్రాశాలలో

ముద్రితము.

1897

మొ ౧ అణా.

శ్రీరస్తు. మా ని నీ మణి.

ఆ, నె. ఈ నగంబుపైన సెంతయు దెగువమై
 నిట్లు నిల్చి బయల నీక్షణంబు
 నిలిపి యట్టే చూచి యులుకు నీ చెబువ యె
 వ్వలికి సతియొ యేల పదరు నొక్కొ? 1

తే, గీ. తన్ను వెన్నాడు చిటుతలఁ చలిరుబోణి
 చూచి కంపించి మగుడఁ దాఁజూచు బయల
 నకిట! దుఃఖంబు మోమున నలఱుకొనఁగ;
 నిట్టులాబారురను గాంచి యేల యడలు? 2

క. ఆహా! కొండల సతీయకొ
 బాహుటంబుగ నెగడెడు పలుభీకరమా
 నాహవమును గని తొనిలు
 రాహువదనగతశః యన వ్రుందె డునొక్కొ? 3

తే, గీ. దీని కింక సందియంబేమి? తెల్లనైన
 యల్లకేతనంబొక సమందుఁ బవన
 చాలితంబుగా సెంతయు సంతసంబు
 మోమునఁ జెలంగ నానందమునను జూచు. 4

క. అటుగాకది కన్నులకుకొ
 పలుకునఁ గానబడినియెడఁ దల్లడ మెవీందుకొ

గుటిలాలక, యదియేలూకొ

కటకట ! యీ సతిమగడలకలనకొ గలఁడో ? 5

క. అట్టులె యుండం బోలును;

గట్టుకకొ వైరిసేనఁ గదనమునందుకొ

మట్టఁగ వచ్చిన పతికికొ

గట్టడు లరు లేమి సేయఁ గడఁగెద హొక్కొ. 6

క. అని యెసఁ బొగులుచు నాతని

ననిఁ జూడఁ దలంచి పడఁతి యట నిల్చునొక్కో ?

మనమున భయములు నిగుడఁగఁ

దశయుల బాధలఁ గనంగఁ దరుణికి నగునే ? 7

ఉ. తల్లి ! యిదేల మమ్ము సురుదారుణకంటక సంవృతావనికొ

డిల్లపడంగఁ జేసెదవు, డిందెనె యక్కటికం బటంచు సం

పుల్లముఖాష్టము ల్వనటఁ బొల్పుల వీడఁగఁ బబ్బువాహొ నా

నల్లనఁ దల్లిఁ గన్గొనుచు నక్కట ! కుందెద రల్ల బాలకుల్. 8

ఆ, వె. చీర కొంగుఁ బట్టి చెలిమిమై నల్లన

లాగుబాలురఁ గని లలన చింత

గూరు నకట ! వారి కేరీతిఁ దెలియును

దల్లియెడఁదఁ గలుగు తల్లడంబు. 9

క. అరుల దె పరుగిడువారలు,

కరమును మింటకొ ధ్వజమది కాంతుల నీనుకొ,

దరుణియు సంతస మెడఁదఁ గ

దుర మంద స్థిత మలరఁగఁ దుఱుతునఁ జూచుకొ. 10

తే.గీ. “అరులు పాటిరి, నాప్రియుఁ డురుజయంబు
నొందె, స్రీనాథు కరుణచే నొనరె నేడె
నాకు మాంగల్యవిధవంబు, నాదుకుష్ట
లకును దమతండ్రె కాఁగిలి లభ్య మయ్యె”.

11

సీ. అని యాసతీమణి మనమునఁ దలపోసి మోదమాననమున మొలకలెత్తఁ
జిన్నికుష్టులఁ జూచి చెలువాఱుప్రేతిమైఁ గదియంగఁ జేయుచుఁ గాఁగిలించి
హృదయంబుకరుణచే నెంతయుఁ గరఁగెనోయనఁగన్నుఁగవబాష్పమలముకొనఁగ
గోటఁ గన్నీటిని మీటి పైఁటచెఱంగుచేఁ గన్నులఁ దుడిచి చెలిమి వెలయఁ
జఱియలొఁ దననాథుని బాడ నెఱుఁగ
లేక కన్నులు విచ్చి యాలేమ నల్ల
డలను బరికించి పరికించి కలను విచ్చి
యునికిఁ గన్గొని పతిఁ జేర నున్నయెడను.

12

తే.గీ. కదనరంగంబు విడనాడి పదరి పాఱు
వై రివాహిని నొక్కఁడు భూరిబలుఁడు
పటుతరంబులౌ నారాచపటలి వింటఁ
గూర్చి యేయుడు నవివచ్చెఁ గొండదరికి.

13

క. మిలమిలమును కాంతు లడరఁ
బ్రశయాగ్నిచ్చటలఁ బోలి పటుతరతాపం
బలమఁగ దిశలక వచ్చెను
లలితాంగిదరికి ములుకులు లాఘవ మొసరక.

14

ఉ. అక్కట! పుష్పముం దెగడు సందము మార్దవముం జెలంగఁ బెం
పెక్కిన యీ సతీమణికి నేగతి నిక్కటుమార్గజాళిచే

జిక్కిక నిల్వబోలు నిఁకఁ, జిన్నికుమారులఁ బ్రోచువారు లే
రిక్కివఁపిరిఁ గూల్చునొకొ యీములుకుంగములయ్యెక్కిరతే! 15

క. అదె యా కాంతామణి ము
లెక్కడఁ దగులం బుడమిఁ దూలె; హిమకరనిభమా
వవనము తరుణికి వాఁడెను
హృదయమునందలి రుధిరము లెంతయు నుబ్బె. 16.

క. పైటయు నెత్తుటఁ దడియఁగఁ
బాటలగంధికి నరుణిమ పాటిలె, నినుఁగుల్
గాటపు వంతలఁ బొరయఁగ
మాటలులే కవనిఁ గూలె మానిని యకటా. 17

* * * * *

ఆ, నె. అంత వైరిసేన నతిముటి జక్కాడి
పాఱఁదోలి ప్రియను బాలకులను
జూడఁ గోరి శౌర్యశోణితసేత్రుడొ
కండు తనబిడారుఁ గాంచ సేగె. 18

ఆ, వె. చెన్నతటిఁగి నిలిచియున్నట్టి డేరాను
గాంచి మేరలేని కళవళంబుఁ
జెంది దిగులుపూని కంది నల్లడలను
జూచి యెదుట నొక్కశూరుఁ గాంచి. 19

క. అను నాతఁడు, వాబాలురఁ
గొని నాప్రియ యెచ్చటఁ జనెఁ? గొందల మడరెక
మనమున, నీకుం చెలిసిన
గొనకొని తెలుపవె! ” యనంగఁ గూరిమి నతఁడు. 20

తే,గీ. పలికె నల్లదె చూపట్టు పర్యతంబు
మీదఁ గనుపట్టె నిష్ఠుడె మీపడంతి,
కాన నటఁ జూడఁ దగునయ్య గరిత”నంచు,
నంత నామాట విని యాతఁడగముఁ జేరి. 21

క. “ఏలూకొ యీనగమున నిటు
బాటరఁ గూడికొని కరము బాధలుపడునో
వాలుంగంటి”యటంచును
జాలిం దూలుచుఁ బిలిచెను “జానా”యనుచుకొ. 22

తే,గీ. నినుఁగు లాయెల్లు నాలించి నిలిచి జనకుఁ
జూడ నల్లెనలను గాంచి “యీడ నున్న
వారమయ్య రమ్మ”నుచును బల్కునులిపు
వినుచు నయ్యెడఁ జేరెను కీరవరుఁడు. 23

క. అంతం బాలురు తండ్రిని
జెంతం గని నోటఁ గరముఁ జేర్చుచు “జనకా!
వంతలఁ బొరలుచుఁ దల్లియు
వంతగ నిందె నిదురించె విను”మని పలుకకొ. 24

క. జల్లన నొడ లమ్మానిని
నల్లనఁ గని కండ్ల బాష్ప మలమఁగ నెంతే
నుల్లము చెదరఁగ నిలిచెను
మల్లడిగొనుచింత నడలి మందునిపగిదికొ. 25

తే,గీ. అంత నొక్కింత తెలియెంది యవనిఁ గూలి
యున్నకనకాంగి దరిఁ జేరి యున్నరఘుచు

నెంతయును నెత్తుటను దోగి వంతగూర్పు

చెలియ వడనంబు బొడఁగాంచి పలుకు నతఁడు. 26

స. “చెలియఁ! నన్ను గాంచి కడుఁజెల్లిని బల్లఱు గొగిలించి నా
యలసటఁ దీర్తువందు నెద నక్కట! యెన్నితఁ గాని నిన్ను నీ
మలపయి నిట్లు భేదమున ప్రాన్పడి చూచెద నంచు నెన్న, నా
నలువ విధించెఁగా యిటులు నానొసటం గడునిర్దయాత్ముడై” 27

సీ. శీతాంశుకిరణాళిచేఁ దనచెలువంబు దలఁగిన తన్నుని బొలుచుజెఱుము
వాతాహతిం దూలి భూకలంబున నొఱఁగినతీఁగెఁ బోలిన వనితమేను
నిఱతాసికృత్తమై నిగ్గుల బాసినచిగురులఁ బురుడిందు చెలువపెదవు
లతిమత్తసింధురవితతిచే నూడ్వంగఁబడుతూండ్ల సరిపోలు పడఁతికేలుఁ

గాంచి చింతించి పలవించి కలవరించి

ములుకు నెదఁ జూచి చేఁజూచి తలఁచు దాఁచి

చివ్వునను దూసి మది గాసి చెలఁగ రోసి

బాలురం గాంచి శోకించి పలికె నిట్లు. 28

తే,గీ. “వరద! లోకైకరక్షక! వాసుదేవ!

భక్తజనభేదపరిహారి! పార్థసచివ!

కరుణ యలరంగ నాదేవిఁ గావపయ్య

గరుడవాహన! శేషాహివరశయాన!” 29

తే,గీ. అనుచు శ్రీనాథుఁ జిత్తంబునందుఁ జేర్చి

పనవ,నొకబాలుఁ డాతనిపజ్జఁ జేరి

“తండ్రి! నిదురించుతల్లిని దగునె లేప

నిట్లు, నిదురవీడిన లేచు నింతయేల!” 30

క. అని పలుకఁగ నింకొక్కం

డనుఁ “దండ్రీ! యిదె కదలెడు నస్తుచరణముల్

కనుమా” యన నాతఁడు వం

తనడఁచి చూడఁగఁ బడంతితనువును గదలెన్.

31

తే,గీ. అంత నప్వీరవరుఁడు దా ననుగుసుతుల

నుడుల నాలించి చింతలఁ గడపఁ దలఁచి

“శ్రీమనోహరు నెదఁ దాల్చి చెలఁగువారి

కకట! చింతలు దొట్టునే యనుచు” నెన్ని.

32

తే,గీ. లేచి పద్మాస్యఁ బరికించి లీల సరసి

రుహముపై నటించు నళినివహమునాఁగ

వదనమును గ్రమ్ముచికురాళిఁ బాణిఁ గ్రోచి

చుందు దువ్వుచు నిట్లనె మించుకూర్తి.

33

క. “సకియా! కన్నులఁ దెఱచుచు

నిక నీ బాలురఁ గను; మెడ నెంతయుఁ జింతన్

దుకతుక గ్రాఁగెడు నాకున్

వికసనమిడ వేల యింక వినవేల! చెలీ!

34

ఉ. కన్నులఁ జూడవేల యిటు గాటపు వంతల డిల్లపోవు న

న్నన్నలమిన్న! బాలురిదె యార్తిని గుండెద రింక నైన వా

రి న్నయమారఁగాఁ దిగిచి రెక్కొనుకూరిమిఁ గౌఁగిలింపఁగా

నెన్న విదేల! యీములుకు నేమనఁ జాలుదు నిన్ను నొంచెనే. 35

చ. చెలియనొ! నిన్నుఁ గూడి యింకఁ జెందఁగ వచ్చు ముదంబటంచు నే

నెలమిఁ దలంచి రానకట! యీ కటుమార్గణఘట్టు నీదు మే

నలయగ వక్షమందుఁ జొఱ నర్చిలి నాకముఁ జేరఁ గోరి యీ
కలఁతల నాకుఁ గూర్చితివె, గాటపు వంతల బాలు రేడ్వఁగఁ. 36

క. బాలా! నినుఁ బాసి పుడమి

నేలీల ననువులఁ దాల్చి యింక మనువాడెన్!

బాలురు నిన్నుఁ దలంచుచుఁ

మాలగ నెక్కోర్తుఁ జూచి తూఁగెడుమదిలోన్! 37

ఉత్సాహ. బాల! నాఁడి యైన ములుకు-వక్షమందుఁ జొచ్చివెళ్లె

నీలమేఘవర్ణ వరదు-నెమ్మిఁ దలఁచినావో! యీ

బాలుర నిటు వీడి యేగ-భావమెట్టు లోర్చెనే!

జాలిఁ గుందుమమ్ము వేగ-సారసాక్షి చూడుమా. 38

ఆ, వె. అనుచు నెడఁదఁ బొగిలి యలమినశోకంబు

వలనఁ బనవి పనవి పద్దదళము

లందుఁ గ్రాలెడు హిమబిందువులను బోలెఁ

గనులఁ గ్రమ్ముబాష్పక్షణము లురల. 39

తే, గీ. చెలియ మోమునఁ దనమోముఁ జేర్చి హృదయ

మగల వాపోవు నాతనియందు విజయ

సారథి కరుణించె; భభిర! భూరిశోక

కృశితభక్తుల వీడునే కేశవుండు 40

ఉ. చందురుఁ డంబరంబు విడి చయ్యన నేగిన భానుఁ డుష్పరం

బందుఁ జెలంగఁ బద్ధములు హరిగతిన్ వికసించులీల నా

సుందరి నేత్రముల్ దెఱచె శూరవరాధ్యు వరుం గనంగ; నా

మందరభారిఁ జిత్తమున మానక కొల్చిన వంతలుండునే. 41

చ. వరదుని లోకరక్షకు నవాఁడ్యసుధీప్రదు వాత్రితస్తవో
 త్కరు నురుశౌర్యరంజితుని గామితదాయి ముకుందు మానిహృ
 న్నిరతుని బాపమూరు సితనీరజనేత్రు రమామమోహరుణ్
 నిరతముఁ గొల్చువారి కిల నెవ్వగ దొట్టునె భీతి గల్గునే. 42

తే,గీ. అంత నొకకొన్ని నాళ్లకు నతివ తేలు
 కొనియె నావీరుఁ డెంతయుఁ గూర్చి శ్రీశుఁ
 గొలువ,బుడుతల మదిలోన గుబ్బటిల్ల
 ముదము,లిందిరానాథుఁడు సదయుఁ డగుట. 43

తే,గీ. మానినీమణి యనుకృతి నా నిశాట
 గర్వపరిహరియైన శ్రీకాంతు కరుణ
 చేత రచియించె నిట్టులు శ్రీనివాస
 శర్మ సుకవివరేణ్యుల శరణు చొచ్చి. 44

క. బాబుం డీతఁడు వీనిని
 బోలెడె లాలింప ననుచు బుధులు ననున్ దా
 మోలిన్ బ్రోవరె కరుణన్!
 గోలన్ దిట్టఁ దగునొక్కొ కోవిదుల కెటన్! 45.

శ్రీరస్తు.

శివాజి.

పనప్పాకము - శ్రీనివాసాచార్యులు (బి-ఏ) గారిచే

రచింపబడిన నూతన నాటకము.

నెల ౮ అణాలు.

పండితులయభిప్రాయములు.

ఆంధ్రభాషాసంఘివని పత్రికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ కొక్కొండ-వేంకట
రత్నము పంతులుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

శివాజి నాటకము—ఇది, శ్రీమచ్చెన్నపురిలో నెలకొనియున్న వైజ
యంత్రీ ముద్రాశాలకును, వైజయంత్రీ నామక మాస సంచికకును, నధ్యక్షులై
యున్న బ్ర॥ మ॥ పనప్పాకము-శ్రీనివాసాచార్యులు, బి. ఏ. గారిచే రచితము,
ప్రకటితము, మఱి మాకుంజేషితము. ఈగ్రంథంబుం బాగుగ నారసినారము.
ఇందు నాదిగందనరసపద్యరత్నము ప్రస్తుత వస్తు బీజంబుగ ముద్రాలంకార
ముద్రితమై బహ్వర్ణధ్వనిభాసురంబుగం బరంగుచుండుటవలన నెన్నిచూఱులు
చదివినన్తాకుఁ దనివిడిటకున్నది. కాన దాని నిటనుదాహరింతుము.

“ఉ. శ్రీపతియంచు శేర్ప మెయిజిత్తమునందలపోయలేకయా

పాపమటుల్ సుయోధనసృప్రముఖుల్ దనుగట్టజూచినన్

గోపముడంచినర్చగుణగుంభితసన్నతవిశ్వరూపమున్
దోపగఁజేసికారవులదుర్ణయమాపినకృష్ణుడోముతన్.”

అని యింతరసంతముగ నీ నాటకగ్రంథము నంతయు రచించిన యేత
త్కృతికర్త ప్రాథకవి యయ్యను,

“ఆ, వె. కవియొచిటుతేవాడుఘననాటక సుముది
తాత్తులీరు, మేమెయలుల్పలైన
నటులమయ్యలార! నర్తిలిమావగు
తప్పలాల్చికనుడుదయదలెన్న.”

అను నీపద్యంబు వ్రాయుటందలంప,

“శ్లో. క్వసూర్యప్రభప్రావంశగిక్వచాల్పవిషయామలిః
తిత్తీన్దుస్తరంమోహాదుడుపేనాస్తిసాగరమ్.”

అను నీకాళిదాసకవీంద్రశ్లోకరత్నము జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది. పద్ధిష్టువులీసచ్చ
రిత్ర మిట్టిదేకద!

పంచరత్నములు.

తే, గీ. ఖేచరోల్లాసమనుగద్యకృతినొసర్చె
బద్యకృతినీసతీమణిభాసిలగను
జేసెనుశివాజినాటకమీసమయము
నందుఁగావించెశ్రీనివాసార్యుడొర.

ఆ, వె. కథయొవిరసమరఁసుఁగడురసాభాసంబు
గాను గానఁబడెడునైననీశి
వాజినాటకమునుబరఁగించెఁబనపాక
శ్రీనివాసకవివరింపుడుగద.

క. ఈసరసుండుస్వాఖ్యాగిమ

భాసురవర్ణకలనబట్టియొలికినా

జీసన్నాటకమొనరిచె

నీసాయారోహణమున నెగడుటనొక్కో.

ఉ. ఆపదఁజెందియున్నయపుడైనస్వజాతిదిధర్మమేదఁగా

నొపడుదాని నేదుకొనును త్తముడంచని తెల్పును త్తమ

స్త్రీపతిగాఁగనొక్కనివరించిమతోక్కనిబొంద దెందునా

నీపరమార్థముం దెలుపునీకృతిధర్మనిరూపకంబుగా.

క. పరపాకశ్రీనివాసా

య్యనిదత్క్రొతినికొలివాజినురుగుణమునుగ్రీ

జననితనుమధ్యప్రోచుకొ

దనువినుతిందుటనుబిల్వనాథుఁడుఁబ్రీతికొ.

అని కృతింబ్రశంసించుచుఁ గృతికర్తనాశీర్వదించుచున్నాము.

శివుఁడర్చనారీశ్వరుఁడగుటనో, యీశివాజినాటకము వెల యటరూపఁగెను.

[బ్రహ్మశ్రీ వావిలాల-వాసుదేవశాస్త్రులుగారిట్లు వ్రాయుచున్నాగు:—

ఉ. ద్రావిడవిప్రసూతిబహుతత్పరతం దెలుగుంగ్రహించివి

ద్యావరుండైకవీంద్రుఁడయితండైకడం, గురులూద్ధ'భక్తియొం

తేవఱలంగస్వాన్యనృపనీతివిశేషములందికొంచులు

కావ్యవహతీర్థమాడివిబుధాదృతుఁడౌబలెవైజయంతిలో.

క. అద్వైతిగురుండువిశి

ష్టాద్వైతిగురుండుసరిగనానందింపకొ

హృద్యీధితైవవైష్ణవ

పద్వనజములాశ్రయించుప్రతిభలుగంటే!

సీ. జగదీశకు సకృపజగతీకు సభాబ్రహ్మణిలును నేతీండ్రించినీదుతండ్రి
 యన్యాయములు చననన్యాయములంగొననొదవు నేకలిమిమీచదువుబలిమి
 వైజయంతీరేఖవైజయంతీలేఖజెన్నె సంగడు నెనీచేతికలము
 పతితేజ్జ్వలమలంచిగుతిపూజ్యతలువెంచివజ్రలు నేమీగురుపలుకుతగురు

శోధితాంతకరణత, పయోఽధికుండని
 పండితాన్వయమాత్రకబ్రాహ్మణుండని
 చిత్రగతి నాదెసనుమీకు మైత్రివొడమె
 శ్రీనివాసదయావాసశ్రీనివాస !

శే.గీ. తత్త్వమారయ నేరకతగురుమనుచు
 ద్రవిడజనులు దెనుంగునుదప్పుపట్టి
 నాంధ్రమునలంకరించివిఖ్యాతి గాంచు
 గ్యాగరాజు మొదలిసాటితమరెకలరు.

తే.గీ. శూర్పుపడమటిశూరుపుల్లూయనతిచ
 మత్కృతులుపంపితిరిభవత్కృతములు
 సరసవచనామృతముగ్రోలిసంతతము
 దీవనలిదెడమనిజరంజీవులనుచు.

ఉ. దోపిడిమై మొగల్ పవుజుంధూలిచికోనలబొంచిపాదుశా
 రేచంగంగొండయొక్కయనిత్రిప్పలంగూల్చితదీయపై న్యముల్
 ప్రాపిడెన్వీయ భూమికిశివాజి, శివాజి; తదూర్జితోన్నతుల్
 యాపకరూపకంబుగ నిరూఢమొనర్చినకీర్తి గాంచితే.

ఉ. దిక్కుటిసద్గుణంబుగనుదీనులబ్రోచుభవానియండమై
 జక్కునితేడుకూళులకు, జాలనివేళనులోగియున్ మదిం
 ద్రెక్కెనుత్తాత్రధర్మమును దెంపకమేల్వడిదేశమేలునా
 నిక్కుపువస్తువారయంగనింప దెసంతసమెట్టివారికిన్.

తే.గీ. నాతివి స్తరమునుబూన్గినీతివమ్ము
 నాటమీశివానిబుధులదరింతు
 మఱియు సర్వకళాతాలమహితోన్మి
 వడసెడునుదీనిఁగృతప్రకటపఱిచి.

M. R. Ry. SREEMAN D. KRISHNAMA CHARLU GARU,
President, Sarasa Vinodini Sabha, Bellary, writes—
 * * * I have gone through your beautiful Drama "Sivaji"
 with pleasure. Your father might have told you that I have
 myself dramatised the History of Sivaji. Our plots have
 nothing in common between them except the historical por-
 tion. Your progress from a prose writer to a poet and from
 a Poet to a Dramatist is very gratifying. * * *

బ్రహ్మశ్రీ కోలాచలం-శ్రీనివాసరావు గారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

సీసమాలిక.

మహామదీయ స్తతమహిమనుమహిలోనవ్యాపింపఁజేయఁగాఁబట్టుఁబట్టి
 నౌరంగజేబనుయవనుఁడనన్యమతంబునామావిశిష్టతనలియఁజేయ
 మహారాష్ట్రమహి నేలుమహానీయుఁడుశివాజివానినిదండించివసుధలోన
 హిందూమతంబును బొందింపఁబనిఁబూని వెలవారఁదురకలఁడఱినిపట్టి
 కోటలుగట్టించికొనకొకతూరినిపాదుషాసభ కేసానుపంబుఁ
 జూపఁదలంచినశూరులుయవనులుబట్టిరి,పట్టితోవానిఁజేఱును
 బెట్టిరియారీతిఁబెనుకాలమరిగెనుదుదకొకదినమునఁదోయజాక్షి
 పాదుషాపట్టితాఁబ్రద్యుమ్నద్యులిఁగెనుచెలువంబుఁగలశివాజినివరించి
 కళ్యాణమునుఁగోరఁగీగలికియీపనినీకుఁగాదుగాద"నిపల్కఁగంబుకంతి
 కామునిముక్తికిఁగడువెలగందుచుఁగడలేనిహేహంపుఁగడిమిఁజూప
 వంచనమాటలవంచిచివంపెనుగానియన్యస్త్రీనిఁగలయఁడయ్యెఁ

నిన్నుఁ జెలిపింతు వెనవుఁగానూహించి భటులతోఁ బలికెను బాహ్మణులను
 భోజనంబువలె నొజమీరఁగవారిరప్పింపుఁడని చెప్పియొప్పగించి
 గిడ్డులను దిలిపించి తెలిపిరహస్యంబుగంపలోనాహారమంపినటుల
 గొన్నితూరులు సేసికుటిలవృత్తివహించి పుత్రునితోఁ గూడఁబుటికనుండి
 కారాగృహమువీడికడఁజ నెనీవార్త పారుపావనిమదిభయముఁబూని
 భటులను బంపెను బటుబాహుబలయుతేధీరులశూరులదిక్కుదిక్కు
 నిటుకొన్నిదినములు చటులాహవక్రీడసలువుచును పనులఁజంపితుడకు
 దైవవశంబునదిది కేగెనదివినిపాదుపాపట్టితాపంబుఁజెంది
 మూర్ఛిల్లిమతిలేచియునిఁ గెడుఁఖాన్గ్గనిపరుని నెవ్వనిఁదానుబతిగఁగోర
 ననుచుఁ బ్రతివప టై నాగడమిదియునియెవరెన్ని చెప్పినహితముగాను
 మది నెందక శివాజిమహిమలు గొనియాడిరేఁగల్గి టులుండదైవవశత
 భటులూకశివునుబట్టి తెచ్చిరివానిశంభాజినుతుఁడని సంభ్రమించి
 వారిపోయెడుచుందువ్యసనంబు నేమఱికన్నె గాబ్రదుకుచుపన్నెకెక్కి
 ననుకభవంతయుఁనువారమృదుపదవాక్యచమత్కృతివహికి నెక్కు
 లాగునన్గించి లాలితంబుగ వ్రాసిచదువువారలకును జపులుఁబుట్టఁ

గీ. జేసివానిఁగనుచుఁజెలిమి రెట్టింపఁగఁ

బొత్త మొకటి నాకుఁజిత్తమలరఁ

బంపఁజదివి నాదుభావంబుఁ దెలిపితి

నింగునుండియిడితివందనముల.

శ శి లే ఖ.

శివాజి, (నాటకము.)

మహానాష్ట్రప్రభువగు శివాజినిగుఱించి హిందూదేశచరిత్రములోనుండు
 గొన్ని యంశములంబడిసి శ్రీమాన్ పనపాకము శ్రీనివాసార్థ్యకవివర్యుఁ డీనా

టకమును సంతరించెను. ఈచోలకిది యిదివఱకు కొన్ని నవనప్రబంధములు, కొన్ని పద్యకావ్యములను, వ్రాసి మనరాజధానిలోనుండు కవివర్యులచే సత్తా నింపబడియున్నారు. పదనరూపముగా వీరువ్రాసిన ఖేచరోల్లాసము, పుష్ప రూపముగవ్రాయుంబడిన సతీమణి వీరిపాండిత్యమును, కవననైపుణ్యమును జెప్పక జెప్పచున్నవి. మఱి యిపుడు నాటకమును వ్రాసిరి. ఈనాటకముయొక్క రచనను బట్టిమాడగా శ్రీనివాసాచార్యులవారి కవనమునకు వన్నెపొచ్చుచున్నదని రసికులకు విశదమగునటుకు సందియంబులేదు. వేయమాటలేల, యీ గ్రంథములను జూచునట్టిభాగ్యము మాకలవడినపుడు, మనయాంధ్రభాషకును, మనదేశమునకును మంచిదశవచ్చుచున్నదని నమ్మిహర్షించువారిము. సింహము గర్భవాసమున సింగపుకొడమేగదా జన్మించును. అన్యథా సంభవించుట యీ శ్వరసంకల్పమునకు విరుద్ధముకదా? కాకగ్రేస మహాసభ కగ్రాసనాధిపతిగ నుండుటకును గవర్నరు జరల్ గారిశాసన నిర్వాహసభకు మనగాజధాని తరపున మెంబరుగనుండుటకును, నవద్వీపములోనుండు పండితగోష్ఠిచే 'విద్యావినోది' యని ఘనతం గనుటకును, దగిల హాసరబిల్ రాయబహద్దర్ శ్రీమాన్ పనప్పాకము అనంతాచార్యవర్య పుత్రరత్నమునకిట్టి భాషాభిమానము, పాండిత్యము, గలుగుట యబ్బురందె. ఈనాటకమును మేము పలుమరుచదివి యానందించితిమి. కాళిదాసాది మహాకవులు వ్రాసిన గొప్పగ్రంథములను రసాభాసముచేసి, తర్జిమాజేయుటకంటె మన శ్రీనివాసాచార్యులవలె నూతన నాటకములను పాండిత్యముగలవారు వ్రాసి లోకోపకారులగుట శ్రేయము.

బ్రహ్మశ్రీ శృంగారకవి సర్వారాయుడుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ఉ వ్రాసితిగద్యపద్యములగ్రాలసతీమణి, మున్ను భేచరో

ల్లాసముగద్యసక్తివఱలంబొసంగించితి, విష్ణునాటకం

బైసమకూరజేసితిళివాజి చరిత్రము, శ్రీనివాస! నీ

కేసరిచెప్పనొప్పు! నికనిట్లెతనర్పమిసార్లకాభ్యుతో.

మ పవలాల్లిత్యమునన్ శృంగారముభావప్రయోగములకు సం
 పుటభాషాచరితములంకరణభావపుత్తిమాధుర్యం
 లిదలంకారసముక్తియుంబునగునీదీప్యచిహ్నంబు
 ప్రదగం గావ్యకుమారికాధరణపత్నప్రాయమైయర్పణం.

M. R. Ry. P. RAMA RAVANINGARU, M.A. OF KALAHASTI
 WRITLS :—

I thank you for sending me a copy of your *Sivajee*.
 Accept my warmest congratulations once again, for having
 distinguished yourself as the author of an interesting work.

Like your *Sateemani*, your *Sivajee* is a desirable de-
 parture from the ordinary run of the Telugu Literary
 productions. In this, I believe we have for the first time,
 a Telugu Historical Play, worth the name. And I am very
 glad to say, you have done in every way ample justice to
 the play.

M. R. Ry. K. AIYAR OF MADRAS WRITLS :—

I had the good fortune to go through your recently
 published drama viz., "*Sivajee*".

In poetic diction, your drama is far superior to your own
Sateemani. The conduct of Sivajee is highly acceptable
 and that of Necsa, the daughter of Aurangazeeb, admirable.
 On the whole your drama may be considered as a success.
 Please accept this stanza as a poor but sincere tribute to
 your merits.

ఉ చేకొనవర్తమానకవిశేఖరిచిత్తమెలర్పగోస్తన

పాకమునందున్నవిత్తవ్రాయుగ నేర్పబడదుగాన

